

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT	629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04	UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI		00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ	621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17	TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET:	http://www.korpo.pol.pl/cbos	E-mail: cbos@pol.pl

BS/19/19/98

PREFERENCJE PARTYJNE W STYCZNIU '98

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Od wyborów parlamentarnych minęły już cztery miesiące. Nowa koalicja rządowa AWS-UW podjęła pierwsze decyzje polityczne, a ugrupowania dotychczas rządzące (SLD-PSL) przyzwyczyły się już do roli opozycji parlamentarnej. Jak po tym pierwszym powyborczym okresie kształtują się preferencje partyjne Polaków? Które ugrupowania zyskały na znaczeniu od momentu głosowania, które zaś straciły część niedawnych zwolenników¹?

POTENCJALNE ELEKTORATY W STYCZNIU '98

Gdyby kolejne wybory parlamentarne odbywały się w styczniu, to udział w nich wzięłoby 60% badanych. Odsetek tych deklaracji jest niewiele niższy od notowanego w ostatnim okresie kampanii wyborczej².

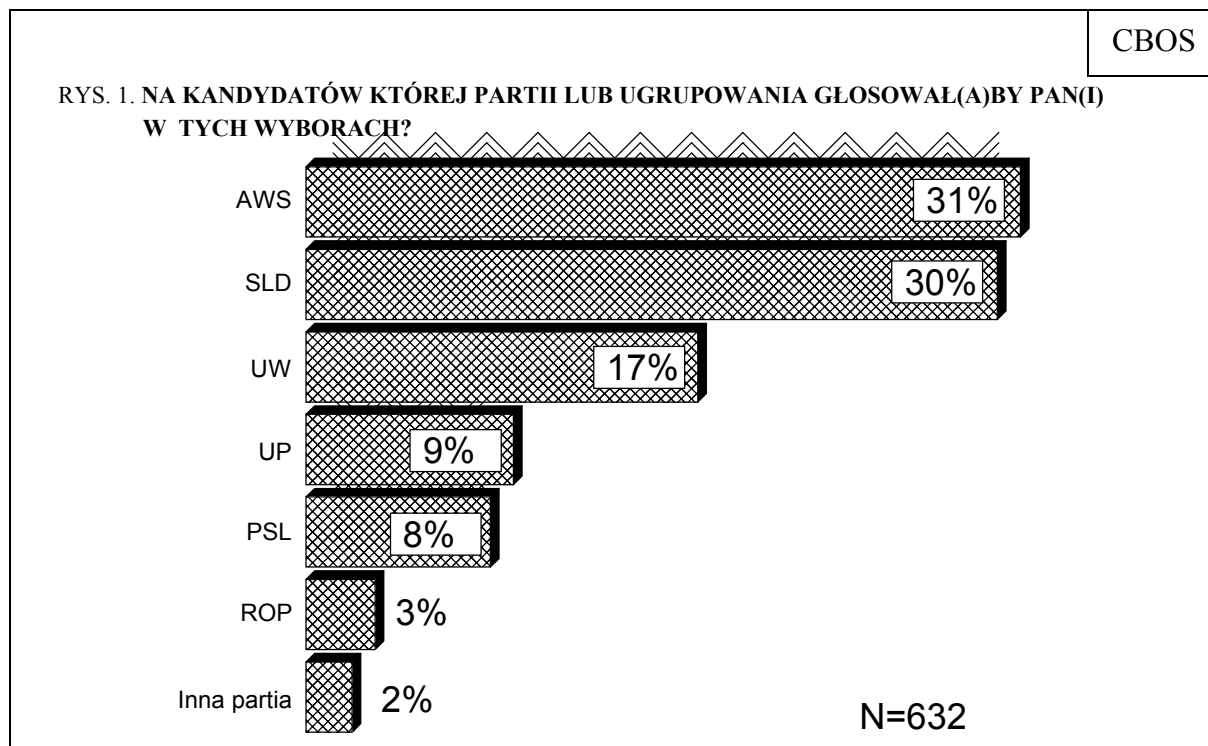
Najwięcej zwolenników ma obecnie AWS. Poparcie dla tego ugrupowania deklaruje niespełna jedna trzecia badanych (31%)³. Tylko minimalnie mniej osób opowiada się za jej głównym rywalem z 19 września '97 - SLD (30%). Po kilku miesiącach od wyborów ponownie mamy do czynienia z równowagą sił między tymi ugrupowaniami, którą obserwowaliśmy niemal przez cały okres przedwyborczy (por. 1 tabelę aneksową).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (92) przeprowadzono w dniach 16-20 stycznia '98 na 1153-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

² Na trzy tygodnie przed wyborami deklaracje takie składało 64% badanych. Tydzień przed głosowaniem udział w wyborach deklarowało 66% ankietowanych.

³ W celu dokonania porównań aktualnych preferencji z rezultatem wyborów wyniki badania przeprocentowano, wyłączając kategorię „trudno powiedzieć”. Pełny rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem tej kategorii zawiera tabela zamieszczona w Aneksie.

**ODPOWIEDZI ANKIETOWANYCH DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH PARLAMENTARNYCH
I MAJĄCYCH OKREŚLONE PREFERENCJE WYBORCZE (TZN. BEZ WSKAZAŃ „TRUDNO POWIEDZIEĆ”)**

W porównaniu z wynikiem uzyskanym w wyborach obecne notowania AWS wskazują na zmniejszenie się poparcia dla Akcji. Różnica ta jest tym bardziej znacząca, że spadek notowań obserwujemy tu niejako wbrew dobrze znanej z powyborczych sondaży tendencji sprzyjania zwycięskim ugrupowaniom.

Pierwsze miesiące rządów nowej koalicji sprzyjały zaś, jak się wydaje, wzrostowi poparcia dla SLD - głównego przeciwnika politycznego AWS. Deklarowany poziom poparcia dla Sojuszu okazuje się nieco wyższy od uzyskanego w wyborach.

Aktualne notowania obu konkurencyjnych ugrupowań są lepsze od tych, jakie osiągały one w sondażach w ubiegłym roku.

Na trzecim miejscu styczniowego rankingu sytuuje się Unia Wolności. Opowiada się za nią aż 17% badanych, a więc więcej niż uzyskała ona głosów w wyborach. Jest to zarazem najlepszy wynik UW z dotychczas notowanych.

Kolejnym ugrupowaniem, które po wyborach poprawiło swoją pozycję, jest Unia Pracy. Obecnie zamiar oddania głosu na tę partię deklaruje prawie co dziesiąty badany.

Okres powyborczy nie przyniósł natomiast większych zmian w poparciu dla PSL. Obecnie opowiada się za nim niespełna 8% badanych, czyli mniej więcej tyle, ile wyniosło poparcie dla tego ugrupowania w wyborach. Prawdopodobnie na skutek wewnętrznych podziałów i konfliktów w łonie partii wyraźnie zmarginalizowała się pozycja ROP. Obecnie do jej zwolenników zalicza się zaledwie 3% badanych.

DZISIEJSZE ELEKTORATY PARTII POLITYCZNYCH

Poparcie dla **AWS** częściej deklarują kobiety niż mężczyźni. Najwięcej jej zadeklarowanych zwolenników jest wśród osób głęboko religijnych i często uczestniczących w praktykach religijnych, respondentów deklarujących prawicowe poglądy polityczne. Stosunkowo największym poparciem cieszy się ona wśród osób powyżej 55 roku życia i w wieku od 25 do 34 lat, badanych z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, mieszkańców średnich miast (od 21 do 100 tys. ludności), a także w regionach południowo-wschodnim i południowo-zachodnim. Spośród grup społeczno-zawodowych za **AWS** najczęściej opowiadają się robotnicy niewykwalifikowani, a także renciści, emeryci, bezrobotni oraz robotnicy wykwalifikowani.

Do zwolenników **SLD** częściej zaliczają się mężczyźni niż kobiety. Poparcie dla Sojuszu, podobnie jak dla **AWS**, bardzo silnie warunkują poglądy polityczne oraz stosunek do wiary. Ugrupowanie to stosunkowo największym poparciem cieszy się wśród osób w średnim wieku i starszych, badanych z wyższym wykształceniem, deklarujących wysokie dochody na osobę w rodzinie, mieszkańców dużych miast (od 101 do 500 tys. ludności) oraz wielkich aglomeracji, a także w regionach północnym i zachodnim. Spośród grup społeczno-zawodowych stosunkowo częściej niż pozostali sympatię dla **SLD** deklarują pracownicy umysłowi niższego szczebla, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz emeryci.

UW cieszy się największym poparciem wśród ludzi młodych - do 24 roku życia, osób z wykształceniem wyższym i średnim, osiągających wysokie dochody, mieszkańców wielkich miast. Spośród grup społeczno-zawodowych najczęściej poparcie dla niej deklarują przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz uczniowie i studenci.

Do zwolenników **UP** częściej niż pozostali zaliczają się: mieszkańcy największych miast, osoby w wieku od 35 do 44 lat, badani o najniższych dochodach przypadających na osobę w rodzinie, źle oceniający swoje warunki materialne, sporadycznie uczestniczący w praktykach religijnych, respondenci najczęściej deklarujący centrowe poglądy polityczne bądź w ogóle nie potrafiący ich określić.

Zamiar głosowania na **PSL**, co poniekąd oczywiste, częściej deklarują mieszkańcy wsi niż miast. Poparcie dla tej partii bazuje jednak przede wszystkim na deklaracjach rolników. Obecnie za ugrupowaniem tym opowiada się blisko dwie trzecie przedstawicieli tej grupy zawodowej.

JAK DZIŚ GŁOSOWALIBY WYBORCY POSZCZEGÓLNYCH UGRUPOWAŃ?

Tradycyjnie już, najbardziej wierny i nieprzypadkowy elektorat okazuje się mieć SLD. Trzy czwarte głosujących 19 września '97 na tę formację dokonałoby dziś tego samego wyboru. Wierność swojej wyborczej decyzji wykazuje również zdecydowana większość elektoratu UW i - w nieco mniejszym stopniu - osoby głosujące na AWS.

Poparcie dla ugrupowań obecnej koalicji, w większym stopniu niż w przypadku SLD, bazowało jednak, jak się wydaje, na wyborcach nie do końca identyfikujących się z tymi ugrupowaniami, głosujących taktycznie bądź decydujących się w ostatniej chwili. Ponad jedna trzecia elektoratu AWS i dokładnie jedna trzecia wyborców UW nie powtórzyłaby dziś swojej decyzji. O ile jednak, jak świadczą obecne notowania, utratę części niedawnych wyborców z nawiązką zrekompensował Unii Wolności przyływ nowych sympatyków (co prawda dodatkowe punkty zawdzięcza ona głównie osobom nie biorącym udziału w wyborach), o tyle pogorszenie notowań AWS należy tłumaczyć przede wszystkim utratą zaufania części niedawnych wyborców, przy dość ograniczonej zdolności pozyskiwania nowych. Znaczący przy tym wydaje się fakt, że zdecydowana większość tych, którzy dziś nie zagłosowałiby już na AWS, nie dostrzega innych alternatyw, nie sympatyzuje z żadnym innym ugrupowaniem - deklaruje brak sprecyzowanych preferencji lub nieuczestniczenie w wyborach.

Tabela 1

w procentach

Elektoraty partii politycznych z wyborów do Sejmu 19 września '97	Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?								
	AWS	SLD	UW	PSL	ROP	UP	Inna partia	Trudno powiedzieć	Nie wziął(ę)łbym udziału w wyborach
AWS	64	1	3	2	2	1	-	6	21
SLD	3	75	1	2	-	3	-	1	15
UW	8	-	66	-	3	8	-	1	14
PSL	8	9	1	34	-	2	-	10	36
UP	6	9	7	1	-	58	-	3	16

W zestawieniu pominięto elektoraty ROP, UPR, KPEiR RP, KPEiR ze względu na zbyt małą liczbę badanych deklarujących fakt oddania głosu na te partie.

W mniejszym stopniu niż zwolennicy najbardziej liczących się obecnie ugrupowań wierni swojej partii pozostali wyborcy Unii Pracy. Więcej niż co piąty spośród nich głosowałby obecnie na któreś z trzech ugrupowań najliczniej reprezentowanych w parlamencie. Najbardziej niezadowolony z własnych decyzji wyborczych wydaje się jednak elektorat PSL. Zaledwie co trzeci wyborca ludowców z 19 września '97 nadal deklaruje poparcie dla tego ugrupowania. Najliczniejsza jednak ich grupa - ponad dwie piąte - wydaje się nie dostrzegać żadnych alternatyw dla tej partii lub w ogóle zrezygnowałaby z udziału w wyborach.

Tabela 1. Deklarowane poparcie dla partii politycznych. Rozkład odpowiedzi wśród osób deklarujących udział w potencjalnych wyborach parlamentarnych

Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	1996			1997								1998
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII/IX	I
AWS	20	26	23	25	24	24	26	22	21	23	21	28
SLD	23	22	18	20	22	23	23	24	26	24	22	27
UW	7	7	8	4	8	8	8	8	7	6	10	15
UP	8	7	8	5	7	5	5	8	8	4	5	8
PSL	12	11	12	10	10	10	7	10	8	9	8	7
ROP	9	8	8	8	6	6	6	5	5	4	5	3
Inna partia/ pozostałe partie*	2	3	3	2	2	5	4	2	3	4	2	2
Trudno powiedzieć	14	11	14	16	16	13	14	13	14	20	19	9
N=	724	707	706	666	735	744	777	779	691	759	1436	695
* W kategorii tej dla wyników z przedwyborczych pomiarów zliczono wskazania na takie ugrupowania, jak: KPEiR RP, UPR, NChD Blok dla Polski oraz odpowiedzi „inna partia lub organizacja”.												

Tabela 2. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			Liczba osób
	1	2	3	
Ogółem	60	17	23	1153
Płeć				
Mężczyźni	65	14	20	545
Kobiety	56	20	25	607
Wiek				
do 24 lat	61	17	21	160
25-34	50	27	23	204
35-44	62	14	24	247
45-54	62	14	24	215
55-64	70	13	18	142
65 lat i więcej	59	17	24	184
Miejsce zamieszkania				
Wies	54	21	24	427
Miasto do 20 tys.	57	13	30	140
od 21 do 100 tys.	64	17	18	229
101-500 tys.	67	13	20	208
501 tys.i więcej mieszk.	66	14	21	148
Region				
Północny	61	13	25	136
Zachodni	49	21	29	122
Środkowo-zachodni	66	12	22	175
Środkowy	62	18	20	210
Wschodni	57	23	20	125
Południowo-wschodni	57	19	24	185
Południowo-zachodni	65	15	20	200
Wykształcenie				
Podstawowe	54	19	26	372
Zasadnicze zawodowe	57	20	23	321
Średnie	65	14	21	367
Wyższe	79	11	10	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	78	10	12	70
Prac. umysł. niż. szczebla	62	20	18	98
Pracownicy fiz.- umysł.	55	16	29	76
Robotnicy wykwalifikowani	61	16	23	138
Robotnicy niewykwalifik.	42	26	32	52
Rolnicy	48	34	18	59
Prywatni przedsiębiorcy	78	7	15	65
Bierni zawodowo				
Renciści	58	13	29	138
Emeryci	65	17	19	217
Uczniowie i studenci	68	17	15	63
Bezrobotni	49	21	30	107
Gospodynie domowe i inni	54	15	31	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	62	19	18	114
Sektor państwowy	57	17	26	107
Sektor prywatny	65	14	20	287
Spółdzielczość	58	16	26	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	53	18	30	194
201 - 325	59	18	23	235
326 - 449	64	16	21	213
450 - 599	67	15	18	164
Powyżej 599 zł	73	11	16	184
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	18	35	304
Średnie	62	20	19	565
Dobre	71	11	18	282
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	69	19	12	51
Raz w tygodniu	63	19	19	572
Kilka razy w miesiącu	56	16	27	152
Kilka razy w roku	59	16	25	266
W ogóle nie uczestniczy	53	12	36	109
Poglądy polityczne				
Lewica	71	12	17	279
Centrum	52	21	27	343
Prawica	71	14	14	320
Trudno powiedzieć	43	23	34	207

Tabela 3. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

	UP	UW	AWS	SLD	PSL	ROP	Inna partia	Liczba osób
Ogółem	9	17	31	30	8	3	2	632
Płeć								
Mężczyźni	6	16	27	33	10	4	2	330
Kobiety	12	17	35	26	6	2	2	302
Wiek								
do 24 lat	9	34	25	23	1	5	3	96
25-34	8	20	34	21	9	5	2	95
35-44	16	14	27	31	11	1	1	141
45-54	9	18	26	34	6	3	4	126
55-64	6	9	38	33	10	4	0	87
65 lat i więcej	1	4	44	35	10	4	2	88
Miejsce zamieszkania								
Wieś	8	10	32	26	18	4	2	205
Miasto do 20 tys.	10	20	28	29	9	5	0	75
od 21 do 100 tys.	9	14	44	24	4	3	3	135
101-500 tys.	7	21	25	40	2	5	1	124
501 tys.i więcej mieszk.	13	26	22	34	0	1	6	93
Region								
Północny	8	21	23	39	6	2	1	78
Zachodni	11	18	27	40	1	2	0	59
Środkowozachodni	10	16	26	34	12	1	1	100
Środkowy	13	13	28	24	12	6	3	115
Wschodni	13	9	31	28	10	9	0	65
Południowo-wschodni	6	19	41	20	8	2	4	100
Południowo-zachodni	4	18	38	30	4	3	3	117
Wykształcenie								
Podstawowe	8	6	40	26	11	6	2	164
Zasadnicze zawodowe	11	13	32	29	11	2	2	174
Średnie	7	25	27	29	6	3	2	225
Wyższe	10	23	21	43	0	1	2	69
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	6	34	23	33	3	1	0	53
Prac.umysł.niż.szczebla	1	25	27	37	4	0	5	56
Pracownicy fiz.- umysł.	15	27	32	26	0	0	0	40
Robotnicy wykwalifikowani	12	13	32	31	6	4	2	80
Robotnicy niewykwalifik.	16	8	42	21	0	13	0	19
Rolnicy	0	4	7	25	6	3	0	24
Prywatni przedsiębiorcy	18	17	28	27	5	6	0	46
Bierni zawodowo								
Renciści	7	8	40	28	8	1	8	68
Emeryci	4	5	38	39	9	4	1	118
Uczniowie i studenci	9	45	20	18	0	9	0	43
Bezrobotni	18	11	35	20	11	2	2	47
Gospodynie domowe i inni	12	14	30	27	8	7	3	37
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	5	24	33	31	4	1	1	68
Sektor państwowy	8	16	33	37	4	0	2	58
Sektor prywatny	14	23	27	28	4	5	1	175
Spółdzielczość	2	0	17	55	0	16	9	14
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 200 zł	14	5	27	29	20	5	1	93
201 - 325	11	19	25	26	8	8	3	123
326 - 449	10	12	40	28	5	3	1	126
450 - 599	5	13	44	29	5	2	2	102
Powyżej 599 zł	6	26	22	41	1	1	3	126
Ocena własnych war. mater.								
Złe	14	10	21	37	14	3	2	131
Średnie	8	14	36	28	6	4	3	312
Dobre	7	26	30	27	7	2	1	188
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	0	12	60	14	4	10	0	32
Raz w tygodniu	8	15	42	21	8	3	2	325
Kilka razy w miesiącu	14	18	19	29	15	2	4	75
Kilka razy w roku	11	22	14	40	8	5	1	143
W ogóle nie uczestniczy	9	12	13	64	0	1	2	55
Poglądy polityczne								
Lewica	7	7	6	73	5	1	1	188
Centrum	15	22	21	21	16	2	3	158
Prawica	3	21	61	4	4	5	1	220
Trudno powiedzieć	19	14	28	15	10	7	8	66